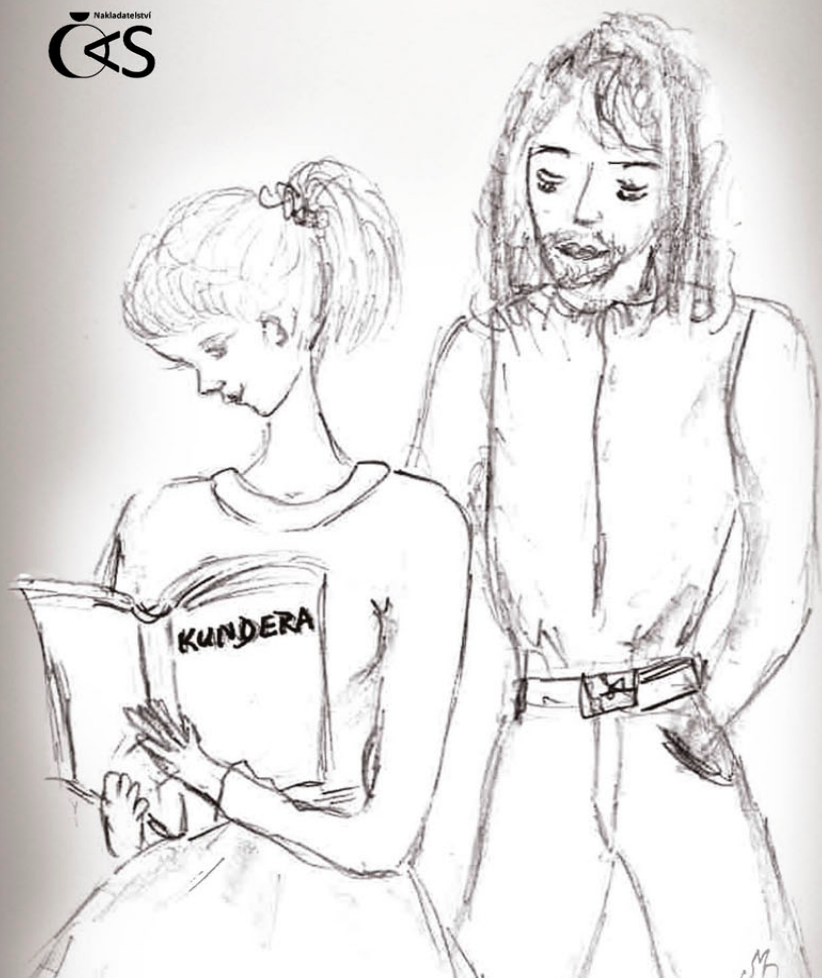

Jarka Jendrisková

Boženka a disidenti

Nakladatelství
ČS

Jarka Jendrisková

BOŽENKA A DISIDENTI

Radkovi za lásku a trpělivost

© Jaroslava Jendrisková, 2025

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2025

Illustrations © Míla Doležalová, 2025

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2025

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2025

ISBN 978-80-7475-526-2 (ePUB)

ISBN 978-80-7475-527-9 (Mobi)

ISBN 978-80-7475-528-6 (pdf)

Vesnický románek

ILONKA

„Ti mají ale kuráž, z města na vesnici, z továrny do kravína,“ konstatuje sekretářka Ilona nad osobními dotazníky nových pracovníků státního statku, manželů Jany a Roberta Milerových, ale nepřestává se přitom prohlížet v zrcátku.

„Dělají to jenom pro peníze,“ opovržlivě zasýčí mzdová účetní, která je v tu chvíli u Ilony na „kouřovce“. Nemá Ilonu ráda, závidí jí mládí a krásu, ale hlavně tu bezstarostnost a pořád skvělou náladu. Ale na spartu „davajku“ k ní zajde, Ilona není lakomá, co má, o to se rozdělí...

„No, to je mi objev, paní Jedovatá,“ směje se sekretářka, „to dá rozum, že to nedělají z lásky ke kravám.“

„Vydělají si víc za měsíc než my dvě za kvartál,“ nedá pokoj mzdová účetní, „taková nespravedlnost! A nejen víc než my, vždyť takový ošetřovatel dojníc bere pomalu víc než ředitel!“

„Pracující lid má přednost před pracující inteligencí a před pracujícími kancelářskými krysami zvlášť,“ provokuje ji sekretářka, kterou očividně ten propastný rozdíl mezi platem jejím a mzdou dojičky netrápí. Je mladá, bydlí u rodičů, kteří jsou rádi, že je s nimi doma. Je jejich sluníčko, „na stravu“ dávat nemusí nic a penízky, které vydělá, má na svou parádu, knížky a desky. Sice také samozřejmě pořád „paří“ v hospodě nebo na zábavě, ale to ji nic nestojí, kluci se přece předhánějí, který za ni zaplatí kolu s rumem nebo džus s vodkou.

Toho, že šla po maturitě pracovat jako sekretářka na státní statek, nelituje. Spolužačky, které se jí pošklebovaly, že dělá u „jézedáků“, teď naříkají nad přesčasy v chemičce, šibeničními termíny v Setuze a nesnesitelnými kolegyněmi na ONV. Modlí se, aby už byl pátek, a v neděli večer mají „deprési“. A ona zatím do práce na statek, *žádný JéZéDé, berušky!*, chodí ráda.

Ředitel dělá, co jí na modrých očích vidí, nosí jí víc než v čokoládě i tvrdé Sparty a obě krátkozraké oči

mhouří nad jejími pozdními příchody. Ale nic si na ni nedovoluje, to klišé o řediteli a sekretářce tady neplatí, prostě je to jen hodný šéf, který má tu krásnou, veselou holku rád a trochu v ní asi vidí svou dceru, která se mu z nešťastné lásky zasebevraždila před lety na studiích farmacie na Slovensku.

Ta byla také hezká, veselá a chytrá byla, jak mi to mohla udělat..., to je rébus, který ho nikdy nepřestane trápit a nikdy ho nerozluští.

Bere Ilonku sebou do města, a než se on vyzpovídá na Okresním výboru KSČ, ona si pěkně nakoupí v prodejně Luxusů nebo si dojde k holiči nechat udělat nový tupý sestřih nebo klidně obojí, když tam soudruzi ředitele grilují déle.

On je vždy pak jak přešlý mrazem, bojí se, zda řádně všechno obhájil a vysvětlil. Většinou se mu to nepodaří, odchází jak zpráskaný pes a v uších mu zní to jejich:

„Uvědom si soudruhu, že jsi zodpovědný za soběstačnost naší socialistické vlasti v zásobování. Napněte síly, využijte zdroje, agitujte! Ani zrno nazmar! Ani kupka sena nazmar! Naši pracující si zaslouží plynulé zásobování mléčnými výrobky. Jsi voják na důležité frontě, měj to na paměti a bojuj, soudruhu, bojuj!“

To se vám to kecá, vy kašpaři, myslí si ředitel. Dřepíte si tady na náměstí a rozdáváte fráze. Já nemohu sehnat chlapy na traktor, lidi s praxí do kravína, pořád mám podstav, zajistit směny je nadlidský úkol. Ze zoufalství už jsem přijal údržbáře a přadlenu z Textilany, to bude průser...

A sekretářce pak celou cestu zpátky trvá, než ho rozveselí, dělá na něj opičky a předvádí mu jeho oblíbenou herečku, hlavně tu scénku, kdy se Bohdalka do telefonu představuje jako *redaktorka profesorka doktorka Zorka Horká*, a také zpívá svému řediteli, že *Každá trampota má svou mez, kdeže nářky tvé jsou dnes*, přičemž perfektně přechází z partu Vondráčkové do partu Korna.

Minule ho tam však tak „zjebali“ (to je jeho termín, ne její), že na něj nic nezabíralo, až si vzpomněla: „A tuhle znáte řediteli?“

Moravák shání nové spotřebiče a obvolává prodejny:

Dobrý den, tady Nováček. Máte, prosím vás, automatické pračky? Nemáte. Dobře, tak já to zavolám mamulovi.“ Na druhém konci se ozve:

„Počkejte, soudruhu Nováčku, máme zde poslední kousek, přijedte si.“

Pak pan Nováček zavolá do Elektry:

*„Dobrý den, tady Nováček, máte skladem barevné televizory? Nemáte. Dobře, tak já zavolám **mamulovi**.“*

Moment, soudruhu, právě je dovezli, hned vám jeden zarezervujeme.“

*Pan Nováček, nadšen svými úspěchy, zavolá ještě neplánovaně do Staviv, kde samozřejmě nemají italské obkladačky, ale když jim řekne, že to zavolá **mamulovi**, může si pro ně přijet ještě dnes. Pan Nováček spokojeně volá domů:*

*„Ahoj **mamulo**, tady **taťula**, tak jsem všechno sehnal!“*

Tak to ředitele dostane, řehtá se na celé kolo, div že volant nepustí. Jak by se asi obávanému ostravskému tajemníkovi krajského výboru KSČ Mirkovi **Mamulovi** líbilo, že se jeho jméno dostalo do lidové tvořivosti? myslí si škodolibě, ale Ilonky se jen zeptá:

„Kam ty na to chodíš, holka?“

„Do hospody, kam jinam,“ směje se s ním sekretářka, „měl byste někdy přijít na jiné myšlenky mezi nás.“

Ale zpátky do Ilončiny kanceláře, kde se „řeší“ nástup a odměňování nových pracovníků:

„Já jim ty peníze nezavídím, v kravíně bych nedělala ani za zlatou stračenu! Je to dřina a smrděla bych,“ dodá ještě Ilona na adresu mzdové účetní, která právě zvedla svůj nadnormativní maxizadek v odřené krimplenové minisukni ze židle a konečně se odporoučela. Ilona ji moc nemusí, je závistivá, zapšklá a taky na hygienu moc nedbá. Dávají jí k svátku a k narozeninám deodoranty, je to marné, ona je stejně nepoužívá, a je to znát. Jednou se s kolegyní, která s ní sedí v kanceláři, dohodly, že jí, když měla dovolenou, vyperou to krimplenové sako, co má ve skříni, protože už bylo fakt hustý ... To byl pak trapas, když přišla do práce, sako si oblékla, a ono bylo nejméně o tři odstíny světlejší než ta sukně, co k němu patřila a kterou měla na sobě!

Ilona si zkontroluje oční stíny, předlouhé řasy, dokonalé nehtíky a čerstvý sestřih svých mimořádně hustých blond vlasů (málokomu sluší tenhle účes tak jako jí), stříkne si zelené fáčko (momentálně číslo jedna ve vůních) a jde připravit kávu pro ředitele, zootechnika Káju a dva nové pracovníky – tu dobrodružnou manžel-

skou dvojici, která se rozhodla vyměnit bydlení ve městě za byt ve vesnickém paneláku a práci v textilce za krmení a dojení krav a kydání hnoje k tomu. Už je na ně moc zvědavá, hlavně na tu paní Milerovou.

Když sekretářka donese podnos se čtyřmi turky k řediteli do kanceláře, už tam všichni sedí. Věčně utrápený ředitel, kouřící ten den určitě už druhou krabičku Spart, přehnaně bodrý zootechnik Kája a... a Ilona s nevěří vlastním očím. To že má být nový krmič dobytka, ten štíhlý, vysoký, opálený frajer, co vypadá skoro jak Alain Delon, jen trochu drsnější? Na sobě džíny z Tuzexu, to ona pozná, ale možná se v nich už narodil a vyrostly s ním, že mu tak padnou, a pod bílou fáčovou košili, tu má určitě z Maďarska, se rýsují svaly...

Rychle se vzpamatuje, pozdraví, obdaří přítomné zářivým úsměvem, servíruje kávu, ale oči z něho nespouští, trochu se zavrtí a vypne prsa, která obyčejně moc nezdurazňuje, k upoutání pozornosti stačí její krásná tvářička, ale teď ji k tomu nutí snad sama příroda. On si samozřejmě všimne, jak na ni zapůsobil, a v úsměvu odhalí bílé zuby jak šelma a zabodne do ní čo-

koládové oči pod hustým srostlým obočím jak černý myslivec do Viktorky. A Ilona je ztracená.

„Děkujeme, Ilonko, už nic nepotřebujeme,“ ukončí ředitel to jiskření. A ona si až ve své kanceláři uvědomí, že vůbec nezaregistrovala paní Milerovou Delonovou.

ŘEDITEL

Tak to mi tady ještě tak scházelo, říká si ředitel, kterému neušel vznik magnetického pole mezi novým pracovníkem a jeho sekretářkou. Údržbář! O kravách neví ani ň, určitě bude línej, jak už údržbáři bývají, a levej, levej bude taky. Kdo si myslí, že je, frajer jeden libovej... a od pohledu děvkař. A to jméno: Robert! Kdo se proboha může v Čechách skutečně jmenovat Robert, jak z červené knihovny? Ještě že nemá příjmení Nebeský nebo Javořický. A prý: „Říkejte mi klidně *Boby*.“ No, tím to dorazil!

Ilonce je dvacet let, je naivní, zkušenosti žádné, jestli jí ten zmetek ublíží, vlastnoručně ho hodím do silážní jámy nebo rovnou prasatům, tam to bude tutovka. Ředitel nenávidí všechny chlapy,

kterí ublížili, ubližují a mohou ublížit mladým holkám. Pořád dokola čte ten dopis, který přišel před pěti lety, až o tři dny později než ta telefonická, oficiální, strašná zpráva z fakulty.

Promiň mi to, tati, já bez něj nemohu žít... A co on? Jak měl a má žít bez ní on? Vychoval ji sám, od jejích čtyř let, po mámině smrti, školka, škola, úkoly, spalničky, neštovice, první menses, taneční, maturita, všechno zvládli spolu, a když měla měsíc před promocí, premiantka ročníku, tak...

Ne, ne, holečku, podruhé už to nedopustím, dcera byla daleko, ale Ilonku, Ilonku mám tady, pod dozorem.

Ale problémy s tím floutkem budou, o tom není pochyb. Ředitel si, jako už poněkolkáté během praxe, vzpomene na slova svého předchůdce, když mu před dvaceti lety jako mladému inženýrovi s ještě mokrým diplomem řekl:

„Až budeš přijímat nové zaměstnance, Josefe, dávej si pozor na *šukálisty*, s těma jsou všude potíže, a na statku zvlášť. Pořád něco potřebují: volno zrovna ve žních, že mají rozvodové stání, právní pomoc od podnikového právníka, nákladák na stěhování od jedný ženský ke druhý a někdy zase zpátky, bezúročný půjčky na zaři-

zování stále nových domácností atd. Ale to jsou jen materiální škody, to není to nejhorší. Budeš muset řešit plačící manželky, co si k tobě budou chodit stěžovat a žádat, ať jim z moci ředitelské přivedeš chlapa zpátky. Budou tě vinit, že jsi tomu nezabránil, že jsi to dovolil... Nařknou tě, že jsi tomu možná i fandil! A nakonec neprijdou do práce, protože se zhroutí, a kde vezmeš hned do drůbežárny nebo do prasečáku náhradu?“

No, budu si tě hlídat, hošánku, slibuje ředitel v duchu tomu hypotetickému zlosynovi, který si, nic netuše a podepsanou pracovní smlouvu v kapse, právě prohlíží přidělený byt ve statkové bytovce.

JANA

Jana Milerová prochází bytem 4+1 a je jí smutno proto, že jí neumí být veselo. Ten byt je totiž krásný. Vše je nové, čisté, všude plno světla. Místnosti jsou velké, a to včetně kuchyně a koupelny. Z obýváku se jde na prostorný balkon s výhledem na les a kopce v dáli, tam se vejde posezení i květináče a truhlíky s kytkami. Zatím

to ještě není v socialistickém Československu zvykem, zdobit okna a balkony květinami, ale první vlaštovky už se objevují. Jana chce patřit mezi ně, má to nastudované ze západoněmeckých časopisů, které šly u nich v práci v šatně z ruky do ruky. Ty girlandy muškátů v oknech a na balkonech bavorských chalup, bože, to je přece taková krása! Jana má kytky ráda, mluví na ně, chválí je a poslouchá, když pijí. Skutečně, ona slyší, jak pijí, když je zalévá, takové to tichoučké srkání a ševelení, jak rostlinka přijímá vodu a zároveň jí děkuje.

Květiny jsou jako ona, tiché a hezké, když se jim daří, ale když se péče nedostává a škůdce se objeví, hned sklopí hlavičku.

A Jana tu hlavu zase, už pokolikáté, sklopila, když dnes v kanceláři ředitele státního statku dostala strach, ten známý, plíživý a lepkavý strach, co ji postupně celou paralyzuje. Co když se před tím utéct nedá, a to ani na vesnici? Co když to nebude lepší a stane se to zase?

Když za ní Boby poprvé přišel s tím nápadem, že se odstěhují na vesnici a půjdou spolu dělat do kravína, myslela si, že už mu z těch ženských šiblo.

„Krávy? Krmit a dojit krávy? Já? To bych přece nezvládla, budu se jich bát!“ bránila se Jana.

„To se poddá,“ tvrdí Robert a temné oči mu planou nadšením, „naučíme se to a krávy nejsou agresivní. Vydržíme tam pár let, vyděláme si na nový auto, do Jugošky pojedeme a pak si třeba najdeme něco jinýho. A byt tam nabízejí, novejš, velkej, hned k nastěhování, kluci by měli vlastní pokoj, vždyť tady jsme narvaný jak herinky. A taky by kluci mohli lítat venku, hrát fotbal, je tam perfektní dětský a dorostenecký oddíl. Dětství na vesnici je to nejlepší, co jim můžeme dát, co pro ně můžeme udělat.“

Ty poslední body zabraly nejvíc, Janu hlavně trápí jejich bydlení, dvě temné komůrky a kuchyňský a sprchový minikout. A tak se nechá přesvědčit, a dokonce i strhnout, nadšením svého muže, vidinou peněz, velkého bytu... Ale počkat, je tu ještě něco důležitýho, co ji přinutilo říci „ano“, něco, o čem nemá Bobby ani zdání.

Třeba tam už bude klid, na té vesnici, v tom kravíně... Jana si neumí představit, že by některá z „kolegyň“, ošetřovatelek krav, mohla být pro jejího muže tak atraktivní, aby se zase spustil ten kolotoč pozdních příchodů, falešných přes-

časů, lží, soucitných pohledů okolí, a nakonec jeho planých slibů, když to praskne. A nejenom v kravíně, nikde na té vesnici určitě nepotká takovou, která by se mu líbila. Tam to přece není jako ve městě, v jejich fabrice, kde na jednoho chlapa připadá třicet ženských.

A pak šlo všechno rychle, odchod ze zaměstnání dohodou, vždyť se jedná o celospolečenský zájem, zaslání vyplněných dotazníků a lékařských potvrzení a první schůzka u ředitele státního statku.

Ředitel i zootechnik byli milí a přátelští, všechno probíhalo skvěle, ale jen do té doby, než se na scénu dostavila ta zmalovaná holka. Mohla na Bobym oči nechat, a on jí to oplácel měrou vrchovatou. A je to tady zase, pomyslela si Jana, nikdy to neskončí, nikdy, nikdy! Jsem tak unavená, že bych někdy radši nebyla. Celou dobu, co jsme spolu, žiju ve strachu a ženský kolem sebe třídím už jen na nebezpečné a neškodné. Jak se chvíli cítím dobře, hned dostanu strach, že se na mě určitě zase něco chystá. Já skutečně nevím, jak dlouho to ještě vydržím.

„Co se zase tváříš jako boží umučení?“ přerušil tok jejích negativních myšlenek Boby. „A ne-

říkej, že se ti ten byt nelíbí. A taky si uvědom, že peníze budeš mít stejný jako já, o tom se ti ve fabrice ani nesnilo, být placená jako chlap!“

„Ale líbí,“ pípla Jana, „všechno se mi líbí, jen mě najednou z toho všeho rozbolela hlava.“

ROBERT

Je to super! říká si Bobby. Prachy, které slibovali do telefonu, jsou fakt v platovém výměru, byt je nádhernej, v obci je škola, hospoda, fotbalovej klub, Jednota i řezník.

A také se mu líbí ta hromada dřeva složená mezi paneláky, pro každého k dispozici špalek se sekyrou, aby si mohl nasekat, kolik potřebuje. Když dřevo dojde, lesáci přivezou další. Všechno „zadara“!

Jen ta Jana kdyby furt nekoukala, jako kdyby jí uletěly včely. Nebo možná v naší situaci *utekly krávy*? O co jí jde, z čeho má strach? Je kus ženský, páru má, práci u krav zvládne, však ve fabrice se taky musela pěkně otáčet. A já tam budu s ní, těžší práci udělám sám, udržít ji nenechám. Tak v čem je problém? Kluci jsou nadšení, už se

těší na svůj vlastní pokoj, do nové školy a na fotbal, s těma problém nemá. Já ty její vrtochy a nálady prostě nechápu.

A tak Robert přestane myslet na Janu, má totiž dar, který mu může každý závidět: myslí si, na co chce, a přestane na to myslet, kdy chce. Na rozdíl od Jany netuší, jaké to je, mít trýznivé myšlenky bez dozoru, které se člověku neustále vtírají, vracejí, opakují a trápí ho až k zešilení.

Zapálí si cigaretu, posadí se před panelákem na lavičku a představuje si tu sekretářku Ilonu, od půvabné blondaté hlavy až k malé patě v lodičkách. To je ale kočka, takovou jsem tady nečekal, přemítá, ale ještě si nic neplánuje, jen si v sobě hýčká to nečekané setkání, příslib dobrodružství, nikam přece nespěchá. Je ovšem neoddiskutovatelné, že díky existenci téhle holky se jeho vesnická mise jeví ještě mnohem zajímavější a atraktivnější a vůbec nabrala úplně nový rozměr.

ILONKA

„Proč se tak mračíte řediteli, stalo se něco, volali z OV KSČ, nebo co?“ ptá se Ilonka druhý den

ráno po svém obvyklém pozdním příchodu. „Já znám nový fór, poslouchejte:

Přijde pán k doktorovi a povídá: „Pane doktore, má žena má myxomatózu.“

„Ale prosím vás, myxomatózu,“ na to doktor, „to je přece nemoc zaječí.“

„No právě,“ souhlasí ten pán. „Když jí ho tam šoupnu, vždycky zaječí.“

A ředitel, který se právě chystal uštědřit své sekretářce školení o nepřipustnosti vztahů sekretářek se ženatými ošetřovateli skotu, se už zase chechtá, protože s touhle holkou to prostě jinak nejde. Tím pádem se pro tuto chvíli morální lekce odkládá.

Ale Ilona tomu neunikne, při nejbližší společné cestě do města jí ředitel důrazně připomene, že „Boby“ je ženatý, tak ať se před ním nenakrucuje, že by to také nemuselo dobře dopadnout.

„Já se nenakrucovala,“ brání se Ilona, „nesla jsem kafe, dělala jen svou práci.“

„Viděl jsem vás oba, on byl jak mlsný kocour a ty... škoda mluvit!“

„Řediteli, vy jste horší než středověká španělská inkvizice, ústecké OV KSČ a stará Vonásková od nás ze vsi dohromady,“ zlobí se naoko Ilonka a už vymýšlí, čím by ředitele zase pobavila, a odpoutala tak pozornost od ožehavého tématu.

JANA a ROBERT

Jana měla vždy ráda zvířata, ale psa ani kočku mít doma nikdy nesměla. Ani když byla malá, ani když byla vdaná. Rodičům i Robertovi zvířata vadila: „Smrdí, pouští chlupy, dělají jen bordel a strašně toho sežerou.“ To bylo jediné, na čem se shodli, jinak se nesnášeli, a Jana tím vždy trpěla.

Všechno je jinak, tak už to bývá. Ona, která měla z dřiny u krav strach, si ji zamilovala. Zjistila, že krávy jsou krásná a milá zvířata, to málokdo ví a vidí. Dívají se na ní obrovskými vděčnými očima s bílými řasami a v tom pohledu je taková praletá moudrost... Každý den se na ně těší, zná je všechny jménem, a dokonce mohla sama pojmenovat čerstvě narozené telátko, jalo-

vičku, Lola jí teď budou říkat. Zootechnik Kája ji chválí:

„Kdybych tě neznal, nevěřím, že to děláš teprve rok, jak jsi šikovná!“

To ji moc těší, ale bučení „jejích holek“, když ráno ve čtyři hodiny dorazí do kravína, ji těší ještě mnohem víc. A taky Zdenu Horákovou má ráda, od jejich nástupu do kravína se k ní chová jak máma, vlastně mnohem líp než její vlastní máma, přiznává si Jana hořce. A s jejími začátky ve fabrice se to vůbec nedá srovnat, dodnes je jí úzko, když si vzpomene, co se nabrečela, když tam po vyučení nastoupila. Ženské byly zlé, nic pořádně nevysvětlily, zato se posmívaly její nešikovnosti. To Zdena je jiná, laskavá, všechno jí ukázala, předvedla, a rady umí dávat tak, že člověka neponíží, ale potěší.

Boby, který všechno zpunktoval, rozhodně nadšený není, a je naopak znát, že to dělá jen pro ty prachy, jak při jejich nástupu do kravína předpovídala mzdová účetní Jedovatá. Na ty prachy si ovšem lehce zvykl, na knížce s heslem „Nové fáro“ přibývá každý měsíc pěkná částka, práci zvládá bez problémů, ale celé ho to nebaví. Schází mu parta kolegů údržbářů, svačinky, ka-